

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาลักษณะของสิทธิชุมชนในวิถีชีวิตประมงพื้นบ้านที่สัมพันธ์กับนิเวศวัฒนธรรมลุ่มน้ำ 2) หรือศึกษาการจัดการความรู้ของชาวประมงพื้นบ้าน และ3) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดการองค์ความรู้ของชาวประมงพื้นบ้าน

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ(Key Informants) ได้แก่ ชาวประมงพื้นบ้านกว๊านพะเยาที่มีอาชีพหากินอยู่ในกว๊านพะเยาเป็นอาชีพหลัก แบ่งออกได้ 2 ระดับคือระดับชาวประมงพื้นบ้าน 14 คน ระดับคณะกรรมการเครือข่าย 7 คน รวมทั้งหมดจำนวน 21 คน เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ตรรกะเทียบเคียงแนวคิด ทฤษฎี ควบคุมบริบทและใช้สถิติเชิงพรรณนาประกอบ

ผลการศึกษา พอสรุปได้ดังนี้

ลักษณะของสิทธิชุมชน ของชาวประมงพื้นบ้านกว๊านพะเยา แสดงออกในลักษณะของสิทธิชุมชนส่วนรวม สิทธิการใช้ และสิทธิเชิงซ้อน มีรายละเอียดดังนี้

1.สิทธิส่วนรวม ครอบคลุมถึงสิทธิในการใช้ทรัพยากรที่จำเป็นต่ออาชีพประมงได้แก่ กว๊าน ทำเรือ และปลาในกว๊านพะเยา ซึ่งถือเป็นของส่วนรวมที่สามารถใช้ร่วมกัน

2.สิทธิการใช้ คือ สิทธิในการวางเครื่องมือหาปลาและพื้นที่จอดเรือ ชาวประมงไม่สามารถจับจองเป็นเจ้าของพื้นที่ได้โดยถาวร พื้นที่เหล่านี้จะเปลี่ยนสิทธิผู้จับจองตลอดเวลาเมื่อเลิกใช้ประโยชน์

3.สิทธิเชิงซ้อน เห็นได้จากการใช้เรือของชาวประมง เมื่อเจ้าของเรือเลิกใช้เรือ ชาวประมงที่ไม่มีเรือสามารถยืมไปหากินได้ ซึ่งเป็นลักษณะของสิทธิที่ซ้อนทับกันอยู่ในหน่วยพื้นที่เดียวกัน

การจัดการความรู้ของชาวประมงพื้นบ้าน เมื่อพิจารณาจากกระบวนการจัดการองค์ความรู้ สรุปได้ดังนี้

1.กระบวนการเรียนรู้ ยังไม่ได้มีการสร้างให้เป็นระบบในภาพรวม มีการทำเพียงบางส่วนเท่านั้น ส่วนการจัดเก็บความรู้มีเฉพาะในส่วนของภูมิปัญญาการหากิน สำหรับการจัดให้เป็นองค์ความรู้ยังไม่ได้ดำเนินการจริงจัง ดังนั้น การถ่ายทอดองค์ความรู้ถึงยังไม่ได้ดำเนินการ

2.การนำความรู้ไปใช้ ชาวประมงนำความรู้ที่ได้ ไปใช้ในการสร้างความเข้าใจกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ และอธิบายแก่บุคคลภายนอกที่มาศึกษาดูงานเป็นหลัก ลักษณะการนำความรู้ไปใช้จะมีการถ่ายทอดผ่านกรรมการของชุมชนโดยอาศัยเวทีการพูดคุยและการศึกษาดูงาน

3.ด้านการสร้างนักจัดการความรู้และการสร้างหน่วยจัดการความรู้ นั้นชาวประมงยังไม่มีการพัฒนา ซึ่งที่ผ่านมาแม้ว่าชาวประมงสามารถเป็นนักวิจัยชาวบ้านได้ แต่ยังขาดกระบวนการและทักษะในการถ่ายทอดองค์ความรู้ ต่อการจัดการความรู้

ปัญหาที่เกิดขึ้นในการจัดการความรู้ของชาวประมงพื้นบ้านกวนพะเยา ที่ทำให้กระบวนการจัดการความรู้ของชาวประมงพื้นบ้านไม่เกิดขึ้น เกิดจากการขาดบุคลากรที่มีความเข้าใจในกระบวนการจัดการความรู้ และสมาชิกเครือข่ายประมงไม่ค่อยเห็นความสำคัญของการจัดการความรู้ และการดำเนินงานที่ผ่านมาของเครือข่ายประมงพื้นบ้านขาดความต่อเนื่องในการดำเนินกิจกรรม

ข้อเสนอแนะสำคัญ คือ ต้องเน้นการพัฒนากระบวนการทำงาน โดยเน้นการสร้างนักจัดการความรู้ และเสริมสร้างความตระหนักในการจัดการความรู้

The objectives of this research are 1) to study the characters of community rights in traditional fishing way of life relating to water shade cultural ecology ; 2) to study knowledge management by traditional fishermen ; and 3) to study problem, obstacles and recommendations concerning the traditional fishermen's knowledge management.

It is a qualitative study by using the in-depth interview technique for data collection; 21 key - informants comprising 14 traditional fishermen and 7 network committee members living in Kwan Phayao area were interviewed in-depth for this purpose. Data analysis is done with logical context description and descriptive statistics.

Finding of the study can be summarized as follows: the characters of community rights of the Kwan Phayao traditional fishermen can be divided as common right, right of usage and duplicated right as shown in details bellow.

1. Common rights include the right to use necessary resources for fishing, i.e. , the lake (Kwan), the landing, the fish in the lake. These are common property which every fisherman can utilize.

2. Right of usage is the right to lay down fishing instruments and park fishing boats; no one can hold the areas permanently; the right of usage will change hand whenever the former neglect to use them.

3. Duplicated right, e.g., the fisherman can use the fishing boat not using by it's owner for fishing in the lake.

In knowledge management:

1. No systematic management in the process of knowledge as a whole; only some parts have been done; knowledge keeping is done on the limited scale about making a living mostly; no knowledge transmitting have ever been done purposely.

2 The knowledge extension is mostly done with government officials and some outsiders by mouth to mouth method.

3 No creation of the manager of knowledge, neither the organization for knowledge management. Though some fisherman can carry on research. They lack proper knowledge to transmit the knowledge.

Among problems and obstacles found are lacking knowledgeable personal in transmitting of knowledge.

Important recommendation: emerged, among others, are creating the knowledge manage and development of the working process.